

NYSTRÖM OCH STOLPE (1759-1766), WALLER,
ERIC

Några säkra och tillförlitliga
kännemärken på wäl och illa artade
barn, jämte bifogade anmärkningar om
barna-upfostran, upgifna uti en
christelig högmäso-predikan på första
söndagen efter trettondeda

1766

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

WALLER, E.

Teol.
Pred.
(Am)

I Jesu Namn!
Några säkra och tillförlitliga
Kännemärken

1750-1799
1700-1829

På

Wäl och illa artade

BARN,

Sämte

Bifogade Anmärkningar om

Barna-Uppfostran,

Uppgifna uti en

Christelig Högmåbo-Predikan

På

Första Söndagen efter Trettandedagen

af

ERIC WALLER.

SEDERHOLM,

Tryckt hos Nyström och Stolpe 1766.

Uti den Store och TreEnige Gudens, Guds Faders,
Guds Sons, och Guds den Helige Andes wälsig-
nade Namn!

Jag war et barn af god art. Detta är wäl et större loford,
än någon af syndelig säd född och i synd afslad människa för-
tjenar: GUD sjelf försäkrar, at människones hjertas upsat är
ondt alt ifrån ungdomen: 1 Mos. B. 8: 21. Icke desto min-
dre finnes dock en man, som wägat sälla en sådan utlåtelse. Den, som
skrifwit Wishetenes Bok, skrifwer i 8 Cap. 19 v. Jag war et barn
af god art.

Efter alla omständigheter tyckas intyga, at han welat utgifwa denna
Boken i Salomos namn; ehuru han lesde långt efter Salomos tider;
kan wäl icke förekastas honom det gamla ordspråket, at egit beröm luktar
illa: Dock röjer detta hans yttrande icke någon Salomonisk wisheit; Ords.
B. 20: 9. utan twärt om lärer en hwar åswen här af se, det Församlingen
haft godt skäl, at icke räkna denna Boken ibland de skrifter, hwilkas för-
fattare varit rörde af den heliga Ande; häst den söljande utlåtelsen: jag
hade fått en god själ, ännu tydeligare tyckes röja en gammal Pharisaisk
willfarelse.

Emidlertid kan dock meningen genom god uttydning hjelpas, om man
nemligen tager orden så, at han, jämförelse: wis mot andra, war af god
art.

art. Förfarenheten vittnar ty värr, at den ena människan öfvergår den andra i ondskone. Ahab är såld, at göra det ondt är för HERANOM, fast än Han lefwer i Guds Församling: 1 Kon. B. 21: 20. Då der emot Cornelius bland Hedningar lefwer Gudeliga. Apostig. 10: 2. Man tillstår gerna, at sådant til en stor del, ja förnemtigast, härdröer af den olika upfostran, de ämjata, hwilken ock kan wälla, at en from Eit hafwer Bellais män til barn. 1 Sam. 2: 12. Men så lærer det icke heller kunna nekas, at ju mycken olikhet gifwes uti deras egen art. Cain och Abel, Esau och Jacob, Absalon och Salomo woro, fast med lika upfostran, mycket olika bröder. Nu som den skumögde är en högt uplyst man i sällskap med de blinda; så kan äfwen den, som minsta oarten har, sägas wara af god art. I den meningen styrkas wi, då Skriften hiesel gör skillnad mellan Canans art och Juda. Sus. Hist. v. 56.

Men ehuru hwarken Salomo eller någon annan syndig människa kan, utan denna uttydning, sägas wara af god art; wete wi likwäl et människo barn, om hwilket detta icke är förmycket sagt. Barnet Jesus war, utan all gensäjelse, af god art. Derpå finne wi uti dagsens Evangelio de ofstridigaste bewis. Gifwe GUD, at wi alle få nyttie den nåd, Han of förwärfwat, at wåra naturliga oarter genom Hans försonings Kraft förbättras! Gifwe GUD, at wi nu derom i en rätt barnslig tillförsigt kunne bedia wårt Fader wår ic.

Evangelium Luc. 2: 42 == 52.

San känner ock en dräng på hans wäsende; om han from och redlig wara wil, säger Salomo i Ordspråks: Bokens 20 Capitel och des 11:te vers. Hörde wi uti förberedelsen, at barn gifwas af olika art; så höre wi här, at man redan af deras wäsende eller förhållande i barndomen kan sluta, hurudan deras art är. De torde wäl tidigt nog lära sig, at bruka et förstållt wäsende, och skyla ulfwen under fåvaktäderna; i synnerhet om de af Föräldrarnas exempel dertill indöwas: Men så äro de likwäl i denna wederstyggeliga konsten icke straxt så stora måstare, at ju deras böjelser och deras kynne stundom tydeligen nog wisar sig. Den enas högmot wåper så fort, at det icke wäl rymmes i den lilla kroppen; derföre yfwes han och bröstas sig wid alla tillfällen: Den andras finne är så nedslagit, at han ej wågar se någon i ögonen. Den ena

wil alltid befalla; den andra törs knapt begära. Den ena hotar andra; den andra skrämmer sig sjelf. Den ena låter rätta sig med orden; den andra trotsar i sin hårdhet riset. o. s. w.

Det är sant; en ond natur kan igenom nåden ändras, och et wåls artat barn kan tvärt om, genom satans konstler, i en ond werld, föröfras. En Joas kan börja sin lefnad mycket wål, och sluta henne ganska illa; 2 Chr. 24. då deremot förlorade sonen besinnar sig, och wänder om til sin faders hus igen. Luc. 15. Men ehuru denna reglan, som alla andra, hafwer sina undantag; står likwål i det nästa fast, at man känner en dräng, eller en pilt, på hans wäsende, om han from och redlig wara wil.

Hwem ser icke af Jesu förhållande, redan i Hans 12:te år, at Han skulle blifwa et mönster och efterdöme för alla, som i en sann Gudsstruktan wilja framlewa sina dagar?

Hwad dagsens heliga Evangelium om Jonom förmåler, gifwer oss anledning, at i en Christelig betraktelse upgifwa några säkra och tillförlitliga kännemärken på wål och illa artade barn, hwartil wi ock tänke se bifoga några wigtiga anmärkningar rörande barna: upfostran. Men alle rope ic.

Fast wi förefatt oss, at denna gången egenteligen tala om barn; må likwål ingen tro, det wi endast ämne predika för barn. Nej; hwad man icke en gång hos barn kan fördraga, är ju fast mera odrägeligt hos gammalt folk. En hwar kan, med Guds hjety, af wår företagna Betraktelse få någon anledning, at pröfwa sin art.

Men i symmethet wäntar jag all möjelig upmärksamhet af eder, I Föräldrar! som och I lären wänta, at af mig så höra edra ämaste sorger eller edor största hugnad i werlden. Det wisaste, I lemnen edra barn, är synden. Af eder, icke af sin Skapare, hafwa de en syndig natur. I hafwen utsätt detta frö, hwaras de under hela sin lefnad måste hämta så bittra fructer. I hafwen lagt denna huggormen i deras barm, som gifwer så giftiga stygn. I hafwen smittat dem med denna påsten, som är så ganska döddande. Ah! hwem kan då wara närmare förbunden, än I, at, under dageliga böner om den Högstas wålsignelse, under de medels sorgfälliga bruk, som Gud til denna skadans botande förordnat, så inrätta deras upfostran, at deras ondskan må qwäffas i sitt frö, deras orma: art förändras, och deras själ fräffas utur dödsens käftar? Gud har i dopet uptagit dem til sina arswingar, och de äro likasom sätte under edert förmynderskap: Hwad ansvar för eder, om I låten dem under edra ögon förslösa sitt

sitt arf? GUD har, genom den starkaste kärlek, i naturen gifwes, huru dit edart hjerta wid deras hjerta, eder själ wid deras själ, at I så mycket heldre uti all ting skulle se dem til godo: Ack! huru kunnen I bringa det öfwer edart hjerta, huru kunnen I bära det på edert samwete, at de i edra sotspår, på edor anwising, eller utan eder alfwartliga warning skulle wandra på den wäg, som drager til förderfwet? Man safar, då man läser, huru föräldrar offrat sina barn åt Moleck: 3 Mos. 17. 20. Ps. 106: 27, 28. Man har samma ordsak, at sasa, då man ser, at Föräldrar genom en wårdslös upfostran, lika som offra dem åt satan. I tänken intet så illa: Men til äfwentyr's gören I likwäl så illa emot dem. Duffen I, at se dem lyckliga; och så försummen intet af det, som eder tillkommer, at tilstoppa hufworna källan til alla deras olyckor! I ären upmärksamme på alla tilfällen, at göra dem rika, mäktiga och ansedda i werlden: Waren nu först upmärksamme, at de må finnas wäl-artade! Som det är swårt, at häfwa en sjukdom, den man intet känner; så har man äfwen, i synnerhet til eder tjenst, i denna Betraktelsen welat umärka de fel hos edra barn, som I aldraminst bören tåla, och twärt om de böjleser, som I förnemligast bören upmuntra och befordra.

Wi wilje nämna det först, som man til äfwentyr's minst efterfrågar hos sina barn; men likwäl utgör den råtra grunden til all deras tinneliga och ewiga lycksalighet: en sann Gudsfruktan. Anledning gifwer of det Barnet, som i Evangelio omtalas. Iesus, som frivilligt gifwit sig til en lagsens tjenare, war ännu icke kommen til den ålder, at den Ceromonaliska lagen blifwit bruten, om Han icke instrålt sig wid den årliga högtiden i Jerusalems tempel. Tyckes och för et 12 årigt barn wara nog mycket möda, at gå trenne dagsleder til fots, från sitt fädernes hus i Nazareth til Jerusalem. Men Iesus åtager sig gerna den mödan. Han wille gerna gå med hopenom til Guds hus, med glädje och tackfäjelse bland den hopen, som högtid hålla skulle. M. 42: 5. Derföre gör Han och sina föräldrar et hjärt sölje. Wi må icke tänka, at det skedde af twång, icke eller, at det skedde af barnlig otålighet, at från modren stijas. Nej! huru skulle wi mistänka Honom derföre; när Han icke en gång långtade hem, sedan dagarne woro fullkomnade? När Han äfwen utan modrens sällskap stadnade qwar wid HERRans helgedom? Han sätter då huf sin upriktiga kärlek til GUD och Guds sanna fruktan öfwer alla twifwelsmål. Märk min Christen! hwad tager Han sig wäl före, sedan Han blifwit skild ifrån sina föräldrars ögon, och då hwar och en måste medgifwa, at Han endast

dast fölgde sin egen drift? Söker Han wäl några yppiga och flygtiga
 sällskap, der ondt snack förkräncker goda seder? 1 Cor. 15: 33. eller blanda
 Han sig i sina jämnårigas lekar, at wisa och förnija någon ungdoms
 yra? Nej! långt derifrån! Han går til Guds hus. Han wäljer, af eget
 tycke, sitt tilhåll ibland de lärare hörande dem och frågande dem. Han
 wisar genom de mognaste utlåtesser, at det icke nu war första gången, Han
 med alsware tänkte på Gudeliga ting; utan de woro Honom förut wäl
 bekante. Han talar med en sådan wishet, at man måste försträcka sig
 öfwer Hans förstånd och swar. Ja, Han yttrar et heligt begär, at helt
 och hållet wara begrepen i de stycker, som Hans himmelske Fader tilhör-
 de. Ack! huru wäl sannar Han icke, redan i denna sin ålder, och wid det
 första prof, wi hafwe af Hans egen naturliga böjelse, såsom et människo-
 barn, hwad David i Hans namn skrifwit i Psalmen den 40:de: Din
 wilja, min GUD, gör jag gerna, och Din lag hafwer jag i mitt
 hjerta.

Här hafwe wi wisserligen funnit et wälartat barn, som kan sättas til
 mönster för andra barn. Ställ nu, min Christen! dina barn i jämn-
 förelse med detta Barnet, at du må lära dig känna deras frägd.
 Til äfwentyrns räkna de aldrig mer på sina steg, sin beqwåmlighet, än
 när de skola gå til Guds hus. Til äfwentyrns är deras gång munttare, deras
 sinne nögdare, om wägen ligger til skådeplatsen. Til äfwentyrns anstå dem
 gycfel wärk bättre, än Gudaktighets öfningar. Til äfwentyrns är lärofåtet det
 ställe, där de aldraminst triswas, och salighets läran den saken, de minst efter-
 fråga. Til äfwentyrns måste man förundra sig öfwer deras sâkunnoghet; i
 des ställe man förundrade sig öfwer Jesu wishet. Til äfwentyrns finner
 man dem snarare begrepe i werldslig sâfånga, när de rå sig helsewe, än
 uti sådane stycker, som Gudi tilhöra. Pröfwa, min Christen! hwad wörd-
 nad märker du hos dem för Guds Majestât? Hwad upmärksamhet på
 Guds ord? Hwad glädje öfwer Guds wâlgerningar? Hwad lydriad för
 Guds befallningar? Hwad råddhåga för Guds wrede? Hwad förtroende
 til Guds hjelp?

Ack! huru kan man wânta sådant af barn? Torde någon tänka
 Hwarföre icke? Det som är födt af Andanom bör ju wara ande. Joh. 3:
 6. Intet gifwer naturen dem et sådant sinne; det är sant: Men bör wâj
 den onda naturen råda, sedan den gamla Adam blifwit i döpsens flod för-
 dränkt, och deras böjelser genom detta Sacramentet helgade? Hafwa de i
 doper ifklädt sig Christum Jesum; Gal. 3: 27, så böra de ju äfwen lik-

na Christum Jesum. 1 Cor. 2: 16. Ack! huru illa artar icke den sig,
hwiiken, som swinet, det twagit är, straxt wältar sig i träcken? 2 Pet. 2:
22. den, som wid första stegen af sin helgelses wäg wänder tillbaka? Es. 1: 4.

Föräldrar! om någon ting bör bekymra eder, så är det wisertligen
den kallförmåhet, I hos edra barn märken för GUD, och den tröghet, de
wisa til Hans sanna dyrkan. Hafwa ögonens begärelse, köttfens begärelse
och et högfärdigt lefwerne redan qwicknat hos dem; ack! huru lära de icke
i tiltagande ären utbryta i allehanda nespiga gerningar? Hwad försyn skal
den hafwa för människo, som icke en gång har försyn för GUD? Hwad
agtning skal den hysa för människo lagar, som icke en gång agrar Guds
befallningar? Hwad tro och redlighet skal den wisa mot människo, som
finnes wrolös mot sin GUD? Sannertligen! i hafwen föga hopp, at de
någonsin skola blifwa trogna undersåtare, redeliga medborgare, nyttiga lem-
mar i samsunder; om de intet arta sig, at blifwa goda Christna. I haf-
wen föga hopp, at de någonsin skola erkänna edra omsörger, edra wäl-
gerningar; om de intet erkänna Guds wälgerningar. Och huru mener
I, at det skal gå dem i werlden; om de förakta GUD, som regerar
werlden? Lif och död, lycka och olycka, wälsignelse och förbannelse kom-
mer ju allsamman af HERrens hand? och hwad godt skola de wänta
af den Rättfärdige, som alt ifrån början af sin lefnad retat Honom til
hämnd? Wetten I intet, hwad jämmer och sorg det med sig hafwer,
då man öfwergifwer HERren sin GUD? Jer. 2: 19.

I lären, kanske til större delen, af dessa föreställningar så anledning
til de ömmaste bekymmer. Ser då til, om I til öfwerstyrs icke selswe
silskyndat eder detta grymma onda. I hafwen wisat den Christeliga försorg
för deras wäl, at de blifwit framburne til det heliga dopet, och ty medelst
öfwerlemnade i Guds nådes famn, det är sant: en, Måkan hända, hafwen
I och selswe sedermera ryckt dem utur Guds kärleks armar, och satt dem
på en ond wäg. Edra egna elaka efterdomen, eller eder wärdslöshet, at
lemna dem uti wanartigt folks händer, torde vara skulden, at deras ögon
sett mera ondt än godt, och deras köttliga sinne således blifwit å nyo up-
lifwat. Ja, de torde öfwen gifwas, som wid närmare pröfning af sitt för-
hållande emot barnen, måste widgå, at de, uti en willad wälmening, sels-
we rånt barnens onda lustar i full låga, när de i sitt tycke som aldrasför-
sigtigast arbetat, at rätta deras oarter. Man lärer intet förtänka mig,
om jag med några exempel wisar möjeligheten och sanningen häraf; fast de
torde stöta et läckert öra. Wi söke endast uppbyggelse, och saken är
wig-

wigtigare, än at den kan lemnas i sitt mörker. En far finner sitt barn i någon mindre skickelig och manerlig kropps ställning. Han säger: Se hwilken bonde-gåffe! den kan jag intet tåla i mitt hus. Min wån! är icke detta, at implanta förakt hos barnet för större delen af människoslagter? Wål! täncker det, jag må sätta min kropp i bättre skick; så får jag straxt rättighet, at se den ringare hopen öfwer apel. Andra förtjenster behöfwer jag icke, at fodra deras höga aktning; jag är redan bättre än de. Så wändes et ringa fel i en grof last: Och läser Paulus med sin förmaning, at hwar bör räkna den andra yppare än sig, Phil. 2: 3. blifwa rätt underlig för dem, som af barndomen med sådan fördom blifwit smittade. En far wil locka sitt barn, at skyndsamt mottaga den mat, som bjudes. Han säger til den ändan: At mitt barn; eljest kommer en annan, och äter det upp för dig. Den, som med slit wille göra barnen egennyttiga och afwundsjuka, skulle näppeligen finna något kraftigare medel dertil. Hwad under om de, efter sådana warningar, framdeles blifwa glupske och tiltagsne, at riswa åt sig hwad de komma öfwer, mislynte, ja härte och förbittrade, om de intet ensamme komma åt all ting? En far will trösta sitt barn, som genom någons oförsigtighet blifwit stört. Han läsh hämnna sig på den, som barnet klagat öfwer. Vår han icke med det samma sitt barn hämdgirighet? och hwem kan undra? om det tänker: Får jag allenast tilräckelig styrka; jag skal nog wid dylika tilfällen sjelf slå den, som ofredat mig.

Många sådana nog wantliga exempel kunde uppgifwas. Wål, om dessa gåfwo föräldrar anledning, at närmare pröfwa påföljderna af sitt förhållande mot barnen. Man skulle knapt förlåta en hedning sådana förderfweliga konstgrepp med sina barn: Mindre skicka de sig för Christna föräldrar, som bättre borde förstå, hwad fara det är, at lemna ondskan minsta retelse. Och samerligen, föräldrar, som anse dylika påfund för nödiga och nyttiga, wisa derigenom nog samt, at de sjelfwe äro ganska främmande i Christi sedolära, och rätt illa känna de fördelar, Christendomen lemna, til en wälsignad barna upfostran. I dessa och dylika föräldrarnas felsteg, söker man säkrast orsaken dertil, at man så sällan märker några spår af döpsel-nåden hos deras barn; och at synden finnes wäldig wara i deras dödeliga lekamen, redan innan deras lemna äro utwäpne och tjenlige i syndenes tjenst til orättfärdighetenes wapen.

Föräldrar! wiljen I intet hafwa denna frätande sorgen; ack! så försummen eder icke, at, lika som med sjelfwa moders mjölk, wäcka wördnad och kärlek för det Gudomeliga Majestätet hos edra barn. Säger som David: Kommer hit barn; jag wil lära eder HERrans frucktan. Ps. 34: 12. Påminnen eder Gnds befallning i 5 Mosi Boks 6 Cap. 6, 7. v. De ord, som jag

jag bjuder dig, skal du lägga på hjertat: Och skal skärpa dem dinom barnom, och derom tala när du siter i ditt hus, eller går på vägen; när du nederlägger dig, och när du upstår. Fructen intet, at böria härmed för bittida: Til äfwentyrs fastna edra ord och efterdömen för hos barnen, än I siewe kunnen föreställa eder. I skulle sannerligen icke se dem illa före, om I och så umgingens med edra barn, at de af edert tal förre lärde sig nämna Jesu namm, än edert namm; ty Honom behöfwa de bättre anropa, än eder. För all ting dröjen intet, så snart de gifwa minsta teckn til begrep, at lära dem känna den HERREN, med hwilken de i sin döpelse ingått förbund, och den Frälsaren, för hwilkens skuld de i detta förbundet blifwit uptagne. Sägen dem hwad elende, de genom detta förbundet sluppit, och hwad salighet, dem derigenom tilflyter. Underwiser dem, hwad man på deras wägnar i döpfelsen utläsawat, och öfwerlyger dem, at hela deras wälfärd beror på detta löfrets oswifeliga fullbordande. Tager icke eller til deras siewswäld, när I märken, at de på något sätt wika derifrån; utan föreställen dem med eftertryck, hwad skada de härigenom lida til sin själ. Leden deras tankar och böjelser, så mycket möjeligit är, ifrån det werldliga til GUD. Wiser dem, huru fåfängt det är, at förwärfwa sig rikedomar på jorden, om de intet samla sig en waragtigare skatt i himmelen; huru litet det lönar mödan, at sika efter anseende ibland människor, om de tillika göra sig til en styggelse i Guds ögon; huru olycklige de skulle finna sig, äfwen mitt i wällustens armar, om de icke, uti et godt samwete, hafwa et dageligit gästabad. Föreställer dem, huru skadeligit det är, at låta sitt hjerta döwas af werlden; huru kort och uselt det nöje är, som hon bjuder; huru dyrt det af syndenes trälar i ewigheten måste umgäslas. Underrätter dem, huru äfwentyligt det är, at kunna behålla sig obesmit-tade i detta Sodom, och upmuntrer dem, til en ständig waksamhet emot alla frästelser, en ifrig bön om Guds milda wård, samt et sorgfälligt nytriande af Guds förlånta nådes-medel. Upwäcker dem tillika til en glädjesull hägkomst af Guds wälgerningar, en frimodig förtröstan på Hans nådiga bistånd, en uprigtig böjelse, at läfwa Honom för all Hans bewista kärlek. Och sticker eder under att detta så, at barnen må se, det i siewe tron, hwad I dem föreställen. Wacker dem äfwen, at de icke komma i sådana sällskap, hwarken i eller utom hus, der de smittas af onda efterdömen: Och om det, oaktat all eder sorgfällighet, skulle hända, at de så se eller höra något det syndigt är; så försommer eder icke, at warna dem för sådana onda exempel. Men warnen med försigtighet, at ej eder warning lägger et frö til tadelsjuka hos dem. Beledsager edra föreställningar med sådana påminnelser om det mänskliga förderfwet,

at, när i wäcken affky hos dem för den begångna lasten, i då tillika icke måtte wäcka föragt, utan medlidande, för den felande personen. Om I på sådant sätt från begynnelsen umgås med edra barn; så kunnen I med Guds hjelp wänta, at de skola behållas obefinnade och ostraffelige i sin ofuld.

Är åter menlösheten redan förlorad, det förtäfliga sinnet redan herrskande, och det til Nadans tempel i döpselsen helgade hjertat redan et näste för egen sinnighet, selfswäld, högmod, bitterhet, afwund och sådant mer; är det ogudaktiga wäsendet redan upptant såsom en eld: Ach! så försummen ingen ting, som til denna eldens utsläckande nödigt är. Gifwer deras selfswäld intet efter. Betyger edert afswarliga misnöje med deras fel. Hindrer alla försök, deras öhyne wägar, at göra ondt. Döljer icke för dem, huru mycket deras förderf går eder til hierrat. Men förnemligast, wiser dem af Guds ord den själawäda, i hwilken de kastat sig. Förehållen dem, hwad trolöshet de begått emot sin GUD; och lärer dem, huru de i sann bättrings ordning böra fly til Jesum, som den ogudaktiga gör rättfärdigan. Tröttens icke, at så med GUD som barnen, bittida och sent, tala om denna deras angelägenhet: Och I skolen med Guds hjelp så den hugnaden, at åter se deras wanart rättad, och deras sinne förnyadt.

Sätta de först wärde på Guds nåd; fatta de lust til Hans wilja: Man behöfwer sedan icke bota ondt med hälften wärre; icke hos dem planta den ena odynghen, at qwässa den andra. En kärlig påminnelse om Guds behag blir då det kraftigaste medlet, at hålla dem i ordning. Äro de med sådan upfosttran mindre yre; så äro de likwäl intet mindre muntre: Nej; et godt samwete ger alltid et muntrare wäsende, än en samwetslös säkerhet.

Det andra kännemärket på wät och illa artade barn, som dagsens Evangelium kan påminna oss, är deras förhållande emot sina Föräldrar.

Näst GUD är wäl ingen närmare om vår wördnad, vår kärlek, vår lydnad och tacksamhet än föräldrarne. Hwad möda, hwad omsorg, hwad kostnad, hwad bekymmer, hwad answar måste icke de widkännas för sina barns skuld? Sedra din fader af alt hjerta; och förgåt icke huru tung du dine moder worden äst. Och kom ihog, at du af dem född äst: och hwad kan du göra dem för det, som de emot dig gjort hafwa? säger Syrach. i sitt 7:de Capitel. Denna plikten bör och så mycket mindre falla någon tung, som GUD genom de hårligaste löften loefat oss til des i agt tagande. Man läser en stor hop af dem samlade i Syrachs 3:die Capitel: 4: 17. v. Den som ärar sin fader, heter det, hans synd warder GUD icke straffande. Och den sin moder ärar, han samtkar en god skatt. Den sin fader ärar, han

han skal ock få glädje af sin barn; och då han beder, warder han bönhörd. Den sin fader ärar, han får des längre lefwa; och den som för HERrans skuld hörsam är, på honom hafwer modren en förtröstning. Ära fader och moder med gerningom, med ordom och tålmod: På det deras wälsignelse må komma öfwer dig; ty fadrens wälsignelse bygger barnomen hus; men modrens banna riswer dem neder. Ära fadren är din egen ära; och förakta modren, är din egen skam. Kära barn, sköt din fader i hans ålderdom, och bedröfwa honom ju icke, så länge han lefwer. Ty den wälgerning, som fadrenom bewisas, warder aldrig förgäten; och dig skal godt ske, om du än en syndare äst. Och på dig skal tänkt warda i nödene, och dina synder skola förgås såsom is af solen. Deremot äro, å andra sidan, HERrans hotelser ganfka förskräckelige mot dem, som sjerde budet öfwertråda. Et öga, som bespottar fadren och försmär, at lyda modren, måste korparne wid bäckten utbugga och de unge örnar upfråta, säger HERren i Ordspåks Bok n: 30 Capitel, och i samma Boks 19: 26. Den som fadren förlägger och modrena fördriswer; han är et skämligit och förbannat barn. Hwadän äfwen Syrach med skäl slutar, at den som sin fader öfwergifwer, han skal warda skänd; och den sina moder bedröfwar, han är förbannad af HERranom, se Bokenes 3: die. Ach! huru kraftigt har icke GUD omskantsat föräldrars rättigheter mot barnen! Han har implantat kärlek, högaktning och förtroende för dem i sjelfwa blodet; Han har yrkat derpå i sin lag; Han har utsat både straff och belöningar för dem derjämte, at på en gång både locka och truga dem til sin skyldighet. Sannerligen ho kan kallas wanartig? Om icke den, som öfwerträder så heliga plikter, och sliter sig lös utur så många lydnohs band, GUD honom pålagt?

Dagens Evangelium gifwer oss äfwen anledning, at i detta stycket föreställa JESum, såsom et mönster för wärlartade barn. Maria twekte sig wäl hafwa ordsak, at göra honom en wänlig tillwitselse, för det Han stadnat qwar efter henne i Jerusalem; men wår Frälsare lägger hies sin fullkomliga öfsuld å daga. Hans swar wisar, at ingen sidowördnad, ingen kalkminnighet, intet sjelfswärd war ordsaken til Hans drögsinål; utan et heligt begär, at upfylla sin himmelske Fadens wilja, som nu beslutat, at på sådant sätt låta några strålar af Hans wishet och helighet framlysa. Man torde undra, hwarföre icke wår Frälsare förut låt henne weta, det Han nu borde stadna qwar i Templet, när de gingo hem; håstt Han derigenom kunnat skona henne för et frätande besymmer: Men sådan undran är fåfång; ty JESus fölgde äfwen härutinnan sin

himmeleke Faders wisa beslut. Om Han denna gången med sin moders minne och samtycke drögt qwar efter henne i Jerusalem, hade ock bespottaren kunnat tillägga, at det skedt på hennes anstiftn; och då hade Jesu egen bjölse, at wistas i Herrens hus, Jesu egen lust, at umgås med Guds ord, icke blifwit så ögonstentlig, som nu. Til äfventyrs säg äfwen Jesus, at Maria aldrig skulle hafwa samtyckt, til denna, efter Guds beslut, så nöddiga skilsmäskan, om Han derom anhällit. Til äfventyrs säg Han, antingen at Maria i sin såkunnoghhet skulle försöka, at nöddga Honom afstå derifrån, och misbruka sin moderliga myndighet, at befalla Honom göra följ hem; eller ock, at Hon sjelf skulle hafwa stadnat qwar: Äfwen som wi förwisso kunne påstå, at Han säg, huru nyttig den bedröfwelle, Maria härigenom fec, war för henne. Wi hafwa således ingen anledning, at twisla, det ju Jesus gorde alt rätt, när Han gorde en hemlighets af detta sitt beslut. Et exempel, hwarmed wanartige barn så mycket mindre kunna ursäcka sin häg, at dölja sina anslag för föräldrarnas ögon; som Guds wilja intet gillar, utan fördömer, deras förhållande; de äfwen derigenom endast söka frihet, at göra ondt, då deremot Jesus sökte tillfälle, at, utan modrens förbud, kunna göra det godt war.

För öfrigt wittnar ju vårt Evangelium, at Han war sina föräldrar underdånig. Märk! min Christen, här brukas et ord, som utmärker den aldraförsta wördnad, lydriad och undergiftwenhet. Han war underdånig, och det icke allenast för Maria, utan äfwen för sin foster-fader Joseph. De woro ingendera, mer än Johannes, wärdige, at uplösa Hans skotrwång. Joh. 1: 27. Han hade större ordsak, at fodra deras underdånighet; ty Han war deras GUD. Men si! när GUD blifwer et barn, så blifwer Han et underdånigt barn. Et barn, som gifwit sina föräldrar lifwet, et barn, som wärdat, uppehållit och försörjt sina föräldrar alt ifrån deras barndom, et barn, som med sitt egit lifs och blods förlust skulle göra dem til Guds barn, hedrar dock faders och moders namnet så högt, at Han i alla måtto wisar sig et underdånigt barn.

Huru wilja då andre barn ursäcka sin olydnad, sin sidwördnad mot föräldrarna? De hafwa ingen ting lagt in för sig. De kunna icke eller på något sätt wedergålla föräldrarna deras bewista wälgerningar. Men tro sig ändå wälstyldige til alt godt af dem, och skulle wäl hafwa lust, at aldeles wända om det sjerde budet, och göra föräldrarna sig underdåniga.

Föräldrarne sammanwrida, genom sin slathet, sjelfwe detta riset åt sig. De ställa sig från begynnelsen mot barnen, icke som föräldrar; utan som tjennare. De wisa dem aldrig sin myndighet; utan endast sin tjenstagtighet. De wänja dem icke, at lyda; utan twärt om, at påcka och befalla. Frukten här af

häråf blir, at de snart tro, föräldrarne wara endast skapte för deras skuld: Och när de i längden blifwa så odrägelige för alt folk, at ock föräldrarne sjelfwe, ledsne wid deras otidighet, nödgas straffa dem, är deras ondskan så inbiten, at straffet snarare förbittrar, än förbättrar dem. De äro redan, genom det smicker de hört, så fulle af egen kärlek, at de icke wilja weta af någon annan lag, än sitt eget tycke. De äro så wane wid beröm för sina dårskaper, at de icke wilja känna dem för fel, och tycka, man gör dem orätt, när man icke i all ting will hålla deras ohynne til godo. Et agalöst barn warder omördigt, såsom en otam häst, säger Syrach i sitt 30:de Capitel 8. v. och då sannas Salmos ord i Ordspåks Bokenes 19:de Cap. 15. v. at et barn, som hafwer sjelfswäld, stämmer sin mor.

Förfarenheten vittnar ju, at de tankesätt, man får i barndomen, swårsligen utrotas. Man kan derföre aldrig för tidigt öfwertyga sina barn, huru elendige de utan sina föräldrars omwårdnad wore, och huru stor deras förbindelse blifwer för denna omwårdnaden. Derigenom implantas en kärlek, en tacksamhet, et förtroende hos dem, som icke slutas, förr än lifwet slutas; hållt när en billig, en afswarsam och tillika kärlig age, utan all bitterhet, utan alla öfwerilningar, i rättan tid, til sådana föreställningar lägges.

Föräldrar göra sig en ganska falsk uträkning, om de tänka, at genom slatthet och estergifwenhet winna barnens kärlek: Det är genom risets tidiga och förnuftiga bruk, kärleken skal uphettas; eljest förkolnar han. Icke hade Isaac största erkänslan, största hugnaden, af den sonen, han måst älskade: Nej; wilåse i Skapelse bokens 26:te Capitel, at hans käre Esau och dess hustrur bleswo til slutet ganska bittre mot sin gamla fader. Den sitt barn i tucke håller, han skal så glädje af tby, och betors icke stämmas wid det, när sina kända. Syr. 30: 2. De deremot den, som har en otidig ömhet för dem i deras barndom, kan wara wiß på en otidig hårdhet af dem i sin ålderdom. War slat emot din son, så måste du framdeles fruckta för honom; lek med honom, så bedröfwar han dig framdeles, säger Syrach i sitt 30 Cap. 9. v.

Dock, min wån! din swaghet är kanske så stor, at du glömmet dig sjelf. Du wåhjer heldre, at framdeles se dina barns förackt, än at nu se deras tårar. Gåller intet annat, at påminna dig din plikt; så behjerta åtminstone deras egen wålfärd. Kom ihog, at så ofta de wisa dig olydnad, så ofta samla de åstwen en ny förbannelse öfwer sig sjelfwa. Om än du estergifwer din rätt; är lifwål GUD icke så swag, at Han skulle estergifwa sin rätt. David hade gerna tagit sin uproriska son Absalon til nåder. 2 Sam. 18. Han böd sitt folk både

först och sist, de skulle fara sagta med piltenom. Ja han hade gerna sjelf gått i döden för denna sonen. Men si! ehuru gerna GUD eljest hörde Davids böner; kunde Han dock intet i detta målet wara David til wiljes. Det wanartiga barnet blef likafullt hängande mellan himmel och jord, och Joabs hand afkortade, efter Guds tilstodjelse, et lif, som genom ohydnad war förwårkat. Sika så kunna ock alla dina förböner och wålsignelser icke frälssa dina barn ifrån Guds hämd; om du tål deras ohörsamhet, och låter dem genom denna synden tjena sig förbannelsen. Låt derföre icke af, at tuckta pilten; ty om du slår honom med ris, så betorfs man icke dråpa honom: du slår honom med ris; men du friar hans sjål ifrån helswetet, säger Salomo i Ordspråks bokens 23:die Capitel 13, 14. v.

Såsom det tredie kännemärket på wål eller illa artade barn, wilja wi nu sluteligen nämna andra människors skåliga omdöme om dem.

Föräldrar må i denna delen icke stort bygga på sitt eget tycke. Om någon fjårlek är blind, är wisserligen deras för barnen. I deras ögon är den wan- skapelige tåck, och den dumme qwick. Ingen kan wara fintligare, at öfwer- skyla deras swagheter, och sätta en god färg på deras dårskaper. Den högfärdige heter ädelmodig; den nåswise hurtig och öfverkræft; den blyge afswar- sam och ärbar; den ostyrige qwick och munter, och så widare. Alltid finner man något stort och besynnerligt hos dem. Geck samhället så många kårka och dråpeliga män, som föräldrar i sitt tycke hafwa stora och sticketiga ämnen, så wore wi ganska lycklige. Man tror sig gerna bäst sjelf, så göra äfwen föräldrar i detta målet. Men min wån! innan du nu dömer dig fri för denna swagheten; så se först til, huru många föräldrar du känner, som med owåldiga ögon pröfwa sina barns fel och förmåner. En Samuel war wisserligen upriktigare emot GUD och sitt folk, än at han welat sätta sina söner til domare öfwer Jsrael, om han kânt deras elaka egenckaper; men han märkte dem intet för, än hela menighetens äste måste med en mun öfwertryga honom derom. 1 Sam. 8. En Eli war ältför from, at ohelga offren, och om han sjelf begått en sådan synd, hade säkert hans samwete aggat honom derföre grufweligen; men när hans söner betrådades dermed, låter han sig nöja med en lam förmaning utan estetryck, utan wårkan. 1 Sam. 2. f. Guds Åude säger, at han icke en gång såg illa på dem derföre: Et bewis, at han giwit dem sitt tiltal med en leende upsyn, som förådde hans hjerta, at han war klemig nog, at ännu tåla swårare brott af dem. Är nu denna swagheten så almän hos människor, at och de redeligaste, de uplystaste föräldrar icke kunna tagas undan; huru wil då du ensam säga dig fri?

Mera kunna föräldrar i denna delen trygga sig wid andras ondsöme; ty de kunna vara omäldigare. Det är sant; werlden är en onid domare; hon kan swärta den största ofuld; men det sker icke gerna utan egennyttige affikter: Och barn äro änu icke komne så långt in i werlden, at deras förmåner kunna draga andras afwund på dem. De hafwa således icke swärt, at winna et allmänt låford. Lydige, ödmjuka och sedige barn finna ynnest, kärlek och beröm, hwar de komma. Deras menlöshet drager allas hjertan til sig.

Jesus exempel befannar detta. Han lefde i Nazareth icke ibland det bästa folket. Joh. 1: 46. Men ehurn de älskade sina egna fel; måste de likwäl, mot sin böjelse til synden, älska Hans dygder. Han tilwänte i nåde för människan, läse wi uti dagsens Evangelio. De kunde icke neka Honom sin wännskap och sin högaktning, så länge Han war et barn; fast de bleswo Hans fiender, sedan Han hunnit til sina mantliga år. Luc. 4: 28.

Wi måste dock bekänna, at fallshet och smicker ofta gör, det kännemärket ofäkert, man af andras beröm tager, om sina barns goda art. I synnerhet kunna de högre och mäktigare i werlden mycket lät bedragas derpå: Ty som alla åstunda, at tala dem til wiljes, och man wet, at ingen ting mera kan fågna dem, än det, at höra sina barns loford; så försummar sig icke eller lismaren, at bruka denna wägen til deras hjerta. Han säger ofta 10 gångor mer, än han self tänker, och stundom mycket, twärt emot all sin öfwerlygelse. Är han icke altid plump nog, at kalla dem oförlikneliga; så är han dock alltid färdig, at tillägga dem helt sällsynta förmåner. Förnustiga föräldrar warda listen warse. De wäpna sig med ståndagtighet mot sådana anfall, som hota, at göra deras swaghet för barnen än större, än farligare. Minst tåla de sådant prat i barnens närvaro; wäl wetande, at om et sparsamt beröm, i sinom tid, kan wara nödigt til deras upmuntran; är dock et omätteligt loford alltid et skadelligt förgift, som kan göra den wälartade wanartig.

Men om wårt upgifna kännemärke å denna sidan kan slå felt; måste man dock twärt om medgifwa, at det å andra sidan sällan felar. När en uprigtig wän, som wil både föräldrarna och barnen alt godt, nödgas säga, at barnens selskapsid går för wida, och at deras öndska i tid bör mötas, om den ej skal tillhynda dem en wis undergång; är det icke at skämta med en sådan tillsägelse, eller förkasta en sådan uplysning. Onskeligit wore, at wänner wisse hwarandra sådan uprigtighet, sådan tjenst, när det behöfwes: Onskeligit, at föräldrar icke toge sådan redelighet illa. Til åfwenlyses ginge intet då så många barn förlorade om sin timmeliga och ewiga wälfärd.

HERR JEſu! du ſom all ting ſer! du ſer bäſt, huru en förderſwad barna
 upfoſtran ibland oſ, hotar både Kyrka och Samhälle med en den biſtraſte
 framtid. Gör ſtraffet mindre, än ſom våra ſynder, det förtjent hafwa! Se
 i nåder til den menlöſaſte delen af vårt ſlägte, och tag barnen i ditt mäktiga be-
 ſkydd, at de icke warda förargade! Du är deras bästa förmyndare; wårda
 den nåd, du i dem nedlagt, och det barnaſkap du dem förwårſwat hos GUD!
 Låt intet den arga werlden åter afklåda dem den rättfärdighets ſkend, du dem
 utiklädt! Låt dem eſter ditt exempel tilwåra uti wiſdom ålder och nåde; at ej
 ſatans rike må fyllas med den hop, ſom dig med ſå godt ſkål tilkommer! Op-
 na til den åndan, alla föråldrars ögon, at de må ſe ſin pligt, ſitt anſwar, och
 förſtå, hwaruti barnens ſanſkyldiga bästa beſtår! Gör dem til rätta Chriſtna;
 ſå winner du en rätt Chriſtelig upfoſtran för dina små! Ja HERR JEſu gif
 oſ allom en rätt barnſlig tilförfigt och förtröſtan til Guds faderliga hjertelag för
 oſ, en rätt barnſlig undergifvenhet och lydnad för Hans wilje; at wi alle ſå
 ſom Guds barn, må njuta en fullkommen barna-rätt hos Honom,
 och omſider tiltråda det rika arf, du oſ i himmelen
 förwårſwat hafwer! Amen.

www.books2ebooks.eu